

LA GUERRA CIVIL QUE S'ACOSTA

Sud-àfrica, sota l'estat d'excepció

Sud-Àfrica s'apropa a una situació de guerra civil. La permissivitat dels països occidentals té unes explicacions, que mantenen un racisme salvatge, en una zona altament conflictiva

V. Partal

Protestes i enfrontaments sense aturador.

«Ja no hi ha terme mitjà, la reforma és impossible i, davant a l'apartheid, només queda un camí: l'eliminació.» La frase, contundent, pertany al poeta *afrikaner* blanc Breyten Breytenbach, acusat de terrorisme i habitat durant més de vuit anys de les presons del govern de Pretòria. Però no només a ell. Perquè és una frase que avui pronunciaria ja cada habitant de raça negra de Sud-àfrica, quan veu, astorat, com el racisme ofega, com més va més, un país que és ja en la frontera de la guerra civil.

La declaració el 21 de juliol passat d'estats d'excepció a les ciutats negres de Sud-àfrica ha provocat una nova onada de morts i violència en l'interior del país i d'aïllament internacional en l'exterior.

No només els països no alineats o socialistes, sinó encara la mateixa CEE, han anunciat sancions diplomàtiques i econòmiques, en distints graus, contra el règim racista. Inclús en països, com els Estats Units, que no s'han sumat a aquestes sancions les declaracions oficials han estat virulentes: el

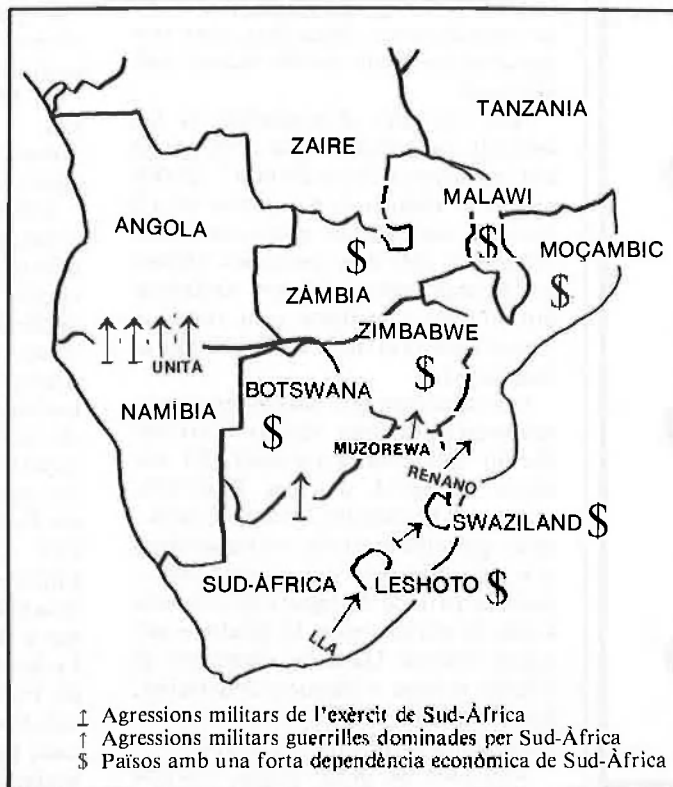
portaveu de la Casa Blanca, Larry Speaks, parlà de «situació repugnant».

En l'interior la situació no ha fet sinó agreujar-se. Cada dia hi ha greus enfrontaments de militants nacionalistes negres contra la policia i l'exèrcit sud-africans. A Tembisa, Allerd-

geville, Sharpeville i Sebokens. Els primers incidents han tingut lloc ja també a Soweto, la més gran concentració de negres —més d'un milió— del país.

El bisbe Desmond Tutu, premi Nobel de la Pau, declarava la setman passada que «tal com anem, arribarà el dia que la gent s'estimarà més morir que viure», mentre anunciava que les noves mesures del govern blanc no farien sinó augmentar la violència negra, «la contraviolència», en paraules del prelat anglicà.

L'estat d'excepció (que no s'instaurava a Sud-àfrica) des de l'any 1960 permet una major intervenció de l'exèrcit i dota de més facilitats la policia. Tot i que no se n'ha delimitat exactament l'abast territorial, se sap que s'hi engloben totes les ciutats negres de la zona de Johannesburg, la zona oriental de Rand, el cinturó minaire i industrial que volta Pretòria i la zona est de la província de Cap. En el moment de començar a aplicar-lo es calculava que havien mort, des d'un any

↑ Agresions militars de l'exèrcit de Sud-Àfrica
 † Agresions militars guerrilles dominades per Sud-Àfrica
 \$ Països amb una forta dependència econòmica de Sud-Àfrica

tano

tano

tano

tano

tano

tano

GANDIA

abans, més de cinc-centes persones en enfrontaments violents.

El mateix dia de la posada en marxa, una dona, sospitosa de col·laborar amb la policia, de raça negra, era linxada per manifestants a Duduza; un home era mort per la policia a Port Elizabeth, i l'estat de desobediència civil imperant en el cinturó industrial de Johannesburg es mantenia, mentre milers de persones assis-

Tutu: la contraviolència negra.

Botha, la intransigència.

tien als funerals per un mestre negre de nom Goniwe, assassinat, amb tres persones més, pels serveis secrets sud-africans.

Als tres dies d'implantar la llei marcial, la policia havia detingut ja 441 persones i entre 20.000 i 25.000 negres es reunien a Kwatema, en els funerals pels quinze morts en manifestacions dels dies anteriors. Dijous 25, França retirava el seu ambaixador al país i incitava a la resta de països membres de la CEE a seguir la seua actitud.

Les sancions dels països europeus, tanmateix, no han acabat d'arribar durant la setmana passada. El ministre espanyol d'Afers Exteriors, Francisco Fernández Ordóñez, declarava que «les mesures anti-apartheid són complicades per a Espanya», quan la xifra de detinguts ja s'elevava a més de mil sis-cents. El ministre alemany federal Dietrich Genscher ja s'havia oposat a mesures dràstiques, igual que Sir Geoffrey Howe, ministre britànic d'Afers Exteriors.

Més enllà del debat moral, Europa

i Occident demostraven l'interès vital que Sud-àfrica manté per a ells. Un interès vital que es reflecteix sobretot en l'economia.

Estats Units ha estat acumulant, durant els darrers anys, les majors quantitats possibles d'una sèrie de metalls estatègics, produïts sobretot per Sud-àfrica, en previsió d'un conflicte important en la zona.

Malgrat això, la dependència d'Occident respecte al mineral de crom, manganès i vanadi sud-africà sembla encara massa important. El vanadi és un metall fonamental per a la construcció aeronàutica, i es troba ja només a Sud-àfrica (i un poc a Mèxic), a part de la Unió Soviètica. El manganès és un importantíssim additiu per a la producció d'acers, del qual Sud-àfrica és el proveïdor essencial. El predomini d'aquest país en la producció de metalls del grup del platí, insubstituïbles per a l'alta tecnologia militar, és aclaparant. Tot el mineral que no és produït a Sud-àfrica només es pot trobar a la Unió Soviètica.

El mateix cas és el del crom, l'or i l'antimoni, com també el de l'osmi, fonamental per a aliatges usats per a enginyers espacials. Precindir de Sud-àfrica significaria, com repeteixen constantment a Washington, lligar-se de peus i cames als països socialistes.

Però no és aquest l'únic interès occidental en el règim racista. Sud-àfrica controla, a més, la ruta marítima del Cap, per on transiten cada mes uns quatre-cents petroliers, bàsic per al proveïment d'Occident i, encara, compta amb una base vital per a l'OTAN, de control del trànsit marítim, a Simonstown. L'organització atlàntica mai no ha reconegut, però, aquestes instal·lacions.

Finalment, Sud-àfrica ha sabut crear, per la seua força econòmica i militar, una constel·lació d'estats negres lligats —malgrat l'odi que li professen— al país. A través de pressions econòmiques (per exemple sobre Zàmbia, Zimbawe, Botswana o Leshoto, que només poden exportar els seus productes a través de ports sud-africans, gràcies a la inutilització, per part de guerrilles controlades per Pretòria, del ferrocarril de Moçambic) o a través de pressions militars (directes a Botswana, Namíbia o Swaziland; amb guerrilles controlades a Moçambic, Zimbawe, Angola o Leshoto). Amb això, el règim racista de Pretòria s'ha convertit en un insubstituïble policia en una zona agitada per revoltes i abellidora indissimuladament per a la Unió Soviètica.